

๒. นิพพานํ นาม ปริยาเยน ทูริธํ โหติ ฯ เตนาห อิติวุตตะเก ทุตติยวคฺคสฺส
 สุตตมสฺสุตเต เทวมา ภิกฺขเว นิพพานธาทูโย ฯ กตมา เทว ฯ สอุปาทิเสสา จ นิพพาน-
 ธาตุ อนุปาทิเสสา จ นิพพานธาทู ฯ เอตมตฺถํ ภควา อโวจ ฯ ตตฺถเอตํ อิติ วุจฺจติ

เทว อีมา จกฺขุมตา ปกาลิตา
 นิพพานธาทู อนิสฺสิตေန ตาทินา
 เอกา हि ธาตุ อิท ทิฏฺฐธมฺมิกา
 สอุปาทิเสสา ภวเนตฺตติสงฺขยา
 อนุปาทิเสสา ปน สมฺปรายิกา
 ยมฺหิ นิรุชฺฌนฺติ ภวานิ สพฺพโส
 เย เอตทญฺเอย ปทํ อสงฺขตํ
 วิมุตฺตจิตฺตา ภวเนตฺตติสงฺขยา
 เต ธมฺมสํวาทิคมา ขเย รตา
 ปหํสุ โว สพฺพภวานิ ตาทิโนติ ฯ

(มงคลตถที่ปนิยา ทุตติโย ภาคโค/ข้อ ๔๓๘)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕

แปล มคธเป็นไทย

๑. อรรถกถาธรรมบทว่า อนึ่ง แม้ความยินดี มีความยินดีในบุตร ความยินดีในธิดา ความยินดีในสตรี และความยินดีในการผ่อนรำ การขับร้อง และการประโคมดนตรีเป็นต้นเป็นประเภท และความยินดีที่มีประเภทไม่ใช่น้อย ก็เป็นปัจจัยแก่การให้สัตว์ตกไปในวัฏฏะแล้วเสียทุกชนั่นเอง ฯ ส่วนปิตี ที่เกิดขึ้นภายในของผู้กล่าวธรรมกิติผู้ฟังธรรมกิติ ย่อมให้เกิดความเบิกบานใจ ให้น้ำตาไหล ให้เกิดขนชูชัน ย่อมทำที่สุดแห่งสังสารวัฏฏ์ มีพระอรหันต์เป็นที่สุดเพราะเหตุนั้น ความยินดีในธรรมเห็นปานนั้นแหละ ประเสริฐกว่าความยินดีทุกอย่าง ฯ เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงตรัสว่า สพุพริตี ธมฺมรติ ชินาติ ฯ

ภิกษุแม้เมื่อจะแสดงธรรม ควรเป็นผู้มีจิตอ่อนโยนมุ่งแผ่ประโยชน์เกื้อกูลเท่านั้น ไม่ควรเป็นผู้หนักในลาภ ฯ เพราะธรรมทานของภิกษุผู้หนักในลาภ ไม่มีผลมาก ฯ เพราะเหตุนี้ พระอรรถกถาจารย์ จึงกล่าวไว้ในอรรถกถาสังคิตีสูตรว่า ภิกษุบางรูป ตั้งอยู่ในความปรารถนาว่า ประชาชนจักรู้จักเราว่า เป็นพระธรรมกถึก ด้วยอาการอย่างนี้ดังนี้แล้ว เป็นผู้หนักในลาภ แสดงธรรม ธรรมทานนั้น จึงไม่มีผลมาก ฯ ภิกษุบางรูป ไม่มุ่งหวังลาภอย่างนั้น แสดงธรรมที่คล่องแคล่วของตนแก่ชนเหล่าอื่น ธรรมทานนี้ ชื่อว่า บุญกิริยาวัตถุที่สำเร็จด้วยการแสดงธรรม ฯ

แท้จริง ภิกษุเมื่อจะแสดงธรรม ควรตั้งธรรม ๕ ประการไว้ในตน ฯ สมจริงดังพระดำรัสที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ในปฐมวรรค แห่งจตุตถปัณฑาสก์ ในปัญจกนิบาต อังคุตตรนิกายว่า อานนท์ การแสดงธรรมแก่ชนเหล่าอื่นมิใช่สิ่งที่จะทำได้ง่ายนักแล อานนท์ ภิกษุเมื่อจะแสดงธรรมแก่ชนเหล่าอื่น ควรตั้งธรรม ๕ ประการไว้ในแล้ว จึงแสดงธรรมแก่ชนเหล่าอื่น ฯ ธรรม ๕ ประการ คืออะไรบ้าง ฯ คือ ฟังแสดงธรรมแก่ชนเหล่าอื่นด้วยตั้งใจว่า เราจักกล่าวถ้อยคำตามลำดับ (๑) ฟังแสดง

กรรมแก่ชนเหล่าอื่นด้วยตั้งใจว่า เราจักแสดงเหตุผล กล่าวถ้อยคำ (๑) พึงแสดงกรรม
 แก่ชนเหล่าอื่นด้วยตั้งใจว่า เราจักอาศัยความเอ็นดูกล่าวถ้อยคำ (๑) พึงแสดงกรรมแก่
 ชนเหล่าอื่นด้วยตั้งใจว่า เราจักไม่มีอาฆตเป็นเหตุกล่าวถ้อยคำ (๑) พึงแสดงกรรมแก่
 ชนเหล่าอื่นด้วยตั้งใจว่า เราจักกล่าวถ้อยคำ ไม่กระทบทั้งตนเองทั้งผู้อื่น (๑) ฯ อานนท์
 การแสดงกรรมแก่ชนเหล่าอื่น มีสิ่งที่ทำได้น่ายกเล อานนท์ ภิกษุเมื่อจะแสดงกรรม
 แก่ชนเหล่าอื่น ควรตั้งกรรม ๕ ประการเหล่านี้ ไว้ภายใน แล้วจึงแสดงกรรมแก่ชน
 เหล่าอื่น ฯ

๒. ชื่อว่านิพพาน โดยปริยาย มี ๒ อย่าง ฯ ด้วยเหตุนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า
 จึงตรัสไว้ในลัตถมสูตร แห่งทุติยวรรค ในอิตฺตุตตะกะว่า ภิกษุทั้งหลาย นิพพานธาตุ
 ๒ อย่าง เหล่านี้ ฯ ๒ อย่าง คืออะไรบ้าง ฯ คือ สอุปาทิเสสนิพพานธาตุ ๑ อนุปา-
 ทิเสสนิพพานธาตุ ๑ ฯ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสเนื้อความนี้ไว้แล้ว ฯ พระองค์จึง
 ตรัสพระดำรัสอันเป็นคาถานี้ไว้ในลัตถมสูตรนั้นดังนี้ว่า

พระตถาคตเจ้า ผู้มีพระจักษุ อันตันทาและทิฎฐิ
 อิงอาศัยไม่ได้แล้ว ผู้คงที่ ทรงประกาศนิพพานธาตุ
 ๒ อย่างเหล่านี้ไว้แล้ว ก็ ธาตุอย่างหนึ่งเป็นไปใน
 ทิฏฐธรรม ในอรรถภาพนี้ ชื่อว่าสอุปาทิเสสนิพพาน
 ธาตุ เพราะสิ้นตันทาเครื่องนำไปสู่ภพ ส่วน ธาตุ
 อีกอย่างหนึ่ง เป็นไปในลัมปรายภพ ซึ่งเป็นที่ดับ
 ไม่เหลือแห่งภพทั้งหลายโดยประการทั้งปวง ชื่อว่า
 อนุปาติเสสนิพพานธาตุ ชนเหล่าใด รู้บทนั้น ไม่ถูก
 บังคับปรุงแต่งแล้ว ชื่อว่าเป็นผู้มีจิตหลุดพ้นแล้ว
 เพราะสิ้นตันทาเครื่องนำไปสู่ภพ ชนเหล่านั้น ชื่อว่า
 ยินดีแล้ว ในนิพพานเป็นที่สิ้นกิเลส เพราะบรรลु
 สาระธรรม เป็นผู้คงที่ ละภพทั้งปวงได้แล้วแล ฯ

พระธรรมปริยัติโสภณ ชวนปญโญ วัดไตรมิตรวิทยาราม...เฉลย.
 สนามหลวงแผนกบาลี...ตรวจแก้.